

bytové zařízení, obvyklé zásoby domácnosti, předměty určené k osobnímu používání (šaty, prádlo a p.), nástroje potřebné k vykonávání povolání, jakož i cenné papíry jemu patřící vydané dlužníkem, který bydlí nebo má sídlo na nynějším území Česko-Slovenské republiky.

Možnost a způsob transferu obnosů v pengö a vývozu platebních prostředků znějících na česko-slovenské koruny, které maďarská Národní banka dala zájemci k dispozici, zůstávají podrobeny dohodám platným mezi emisními bankami obou států. Maďarská Národní banka nedá zpravidla povolení k vývozu zlata, stříbra a platiny, uměleckých sbírek, cenných papírů, devis a pod. Předměty vývozu nebudou zatíženy žádným poplatkem, clem nebo jinou fiskální dávkou z důvodu vývozu.

*

Smlouva byla uvedena do právního řádu česko-slovenského jako vnitrostátní norma vládním nařízením ze dne 24. února 1939, č. 44 Sb. I. V tomto nařízení bylo zároveň vydáno ustanovení o určení domovské příslušnosti osobám, které podle smlouvy zůstanou česko-slovenskými občany, avšak nemají na nynějším území Česko-Slovenské republiky domovského práva (obdobně jak je tomu v nařízení č. 301/1938 Sb. z. a n. k provedení smlouvy s Německem).

Smlouva s Maďarskem i uvedené vládní nařízení má účinnost od 1. března 1939.

Dodati ještě sluší, že tato smlouva netýká se kolonistů, o nichž uzavřena byla zvláštní dohoda, obsahující ustanovení, že Česko-Slovensko zajišťuje kolonistům česko-slovenské státní občanství bez ohledu na to, jaká dohoda bude uzavřena mezi česko-slovenskou a maďarskou vládou o státním občanství a opci.

Vladimír Verner:

PŘEZKOUMÁNÍ ČESKO-SLOVENSKÉHO STÁTNÍHO OBČANSTVÍ PODLE VLÁD. NAŘ. Č. 15/1939 SB. I.

Vládní nařízení ze dne 27. ledna 1939, č. 15 Sb. I. provedené vlád. nařízením ze dne 10. února 1938, č. 34 Sb. I. ukládá přezkoumání česko-slovenského státního občanství některých osob. Jde tu o hluboký zásah do nabytých veřejných práv jednotlivce, jakým jsou právo státního občanství a z něho odvozená nebo jim podmíněná práva státních občanů. Neboť nejde tu o nic jiného, než o to, že z některých státních občanů lze nepotvrzením jejich dosavadního státního občanství učiniti bezdomovce čili emigranty se všemi důsledky vyplývajícími z vládního nařízení č. 14/1939 Sb. I. zvláště s možností odepření dalšího pobytu na území Česko-Slovenské republiky. Je samozřejmo, že k vydání zákonného opatření takového dosahu vedly závažné důvody. Jsou to zajisté důvody spočívající v nynějších vnitrostátních poměrech česko-slovenského státu, který musí zrevidovati státní občanství nabyté v dřívějších, docela jiných poměrech osobami, které k bývalému Česko-Slovensku byly ve více méně blízkém poměru, které však povětšinou nemají vztahu k nynějšímu, do zmenšených hranic odkázanému

čsl. státu. Připouštěly-li národnostní, hospodářské, sociální i kulturní poměry dříve liberální udělování státního občanství, není tomu tak nyní. Spravedlivá korektura v poměrech státoobčanských u osob, které kvapným útekem z území připojených k sousedním státům vyhnuly se důsledkům smluv uzavřených k úpravě státního občanství se sousedními státy, k nimž velká území česko-slovenská připadla, je možná jen přezkoumáním státního občanství těchto osob. Konečně i přezkoušení státního občanství rozloučených žen je více než spravedливо tam, kde instituce manželství bylo zneužíváno k nabývání česko-slovenského státního občanství osobami, které by ho jinak nebyly nabyly. Ostatně důvody a důsledky předpisů o přezkoumání čsl. státního občanství vyplynou z následujícího pojednání, podávajícího podstatný obsah obou vlád. nařízení.

*

Přezkoumání podléhá česko-slovenské státní občanství:

1. Osob, které nabyly státního občanství udělením (naturalisací) po dni 1. listopadu 1918 do dne účinnosti nařízení č. 15/1939 Sb. I., t. j. do dne 2. února 1939 a osob, od nich státní občanství odvozujících. Za udělení státního občanství dlužno považovati jen udělení státního občanství podle § 30 všeob. obč. zák., resp. dekretu dvorské kanceláře ze dne 1. března 1833, č. 2597 sb. pol. zák., dále podle § 6 zák. čl. L/1879 uh. včetně repatriace podle §§ 39 až 41 tohoto zák. článku. Výslovně je vyloučeno z přezkoušení státní občanství nabyté udělením podle ústav. zákona č. 152/1926 Sb. z. a n. (lex Dérer). Osobami státní občanství odvozující jsou manželky a nezletilé děti, které při naturalisaci manžela, resp. otce sledovaly nebo které po naturalisaci se za osobu naturalisovanou provdaly nebo po naturalisaci otce (nemanželské matky) se narodily a jejich další potomci.

2. Osob, které staly se česko-slovenskými státními občany jiným způsobem než naturalisací a které v době od 1. ledna 1938 do dne 2. února 1939 měly po jakoukoli dobu bydliště na území připojeném po 30. září 1938 k sousedním státům (tedy k Německu, Maďarsku nebo Polsku) a osoby, které od takových osob státní občanství odvozují. Jde tu tedy o osoby, které se staly česko-slovenskými státními občany podle §§ 1, 2, 10 a 11, opcí podle § 4, přiznáním podle § 9, odvozeně podle § 16 ústav. zákona č. 236/1920 Sb. z. a n. a smluv zákon ten provádějících, zvláště t. zv. smlouvy Brněnské č. 107/1921 Sb. z. a n., smlouvy s Německem č. 308/1922 Sb. z. a n., smlouvy s Polskem č. 56/1926 Sb. z. a n. a podle čl. III. rozhodnutí konference velvyslanců o Těšínsku, Oravě a Spiši ze dne 28. července 1920; dále sem patří osoby, nabyvší státního občanství narozením, legitimaací a sňatkem; vyňaty z přezkoušení nejsou ty osoby, které podle smluv uzavřených o státním občanství a opci v důsledku připojení částí česko-slovenského státu k sousedním státům po 30. září 1938 zůstaly česko-slovenskými státními občany nebo se jimi staly opcí vykonanou do 2. února 1939, a to i když státní občanství nebylo ještě úředním výrokem zjištěno nebo opce nebyla ještě osvědčena.

3. Osoby, které jako cizinky po 1. listopadu 1918 nabyly nebo i po účinnosti nařízení č. 15/1939 Sb. I. nabudou státního občanství sňatkem, jestliže jejich manželství bylo nebo bude rozloučeno (nikoli rozvedeno), jakož i osoby, které takové ženy ve státním občanství sledují, zvláště jejich nemanželské děti narozené po rozluce manželství. Jde tu o soudní rozluku manželství, nikoli o zrušení manželství smrtí manželovou.

Z přezkoumání státního občanství jsou vyjmuty osoby, které podle přezkoumatelných znaků zejména podle národnosti zjištěné při úředním sčítání lidu z roku 1930 po případě i podle jiných objektivních znaků (školského vzdělání, účasti na kulturních a jiných institucích) jsou Čechy, Slováky nebo Podkarpatorusy.

Přezkoumání státního občanství děje se na podkladě přihlášky dotčené osoby, která se podává v propadné lhůtě do 30. dubna 1939, a to u zemského úřadu bydliště, u osob bydlících v cizině posledního bydliště. Dojde-li k rozluce manželství teprve po 30. dubnu 1939, podá se přihláška do 15 dnů od pravoplatnosti soudního výroku o rozluce manželství. Nelze-li příslušnost zemského úřadu podle bydliště určit, podá se přihláška u úřadu podle domovské příslušnosti, dále pobytu nebo posledního pobytu nebo u kteréhokoli zemského úřadu, konečně u ministerstva vnitra, které určí zemský úřad, jenž má přihlášku projednat. Osoby, jichž státní občanství nepodléhá přezkoumání, nejsou povinny přihlášku učiniti.

Přihláška o potvrzení státního občanství má obsahovati:

1. jméno, příjmení, zaměstnání a bydliště osoby přihlášku podávající,
2. den, měsíc a rok a místo jejího narození,
3. její domovskou obec,
4. důvod nabytí česko-slovenského státního občanství, u osob naturalizovaných data naturalizačního dekretu.
5. u osob rozvedených nebo rozloučených data o sňatku a data pravoplatného rozhodnutí soudního,
6. jméno a příjmení, zaměstnání, bydliště, den, měsíc a rok narození a místo narození všech osob, na něž se přihláška vztahuje a jejich rodinný poměr k osobě přihlášku podávající.

Přihláška vztahuje se na osoby, které sňatkem nebo narozením (legitimací) přímo nebo nepřímo odvozují své státní občanství od osoby přihlášku podávající, pokud odvislost jejich státního občanství od státního občanství této osoby trvá. Patří sem tedy zvláště nerozvedená nebo nerozlučená manželka, manželské (legitimované) nezletilé děti a jejich potomci, manželka nezletilého syna, nezletilá vdova po zemřelém synovi a p. Samostatně podává přihlášku, kdo ve správním řízení může býti stranou, tedy svéprávná fysická osoba; nesvéprávná osoba, která nemůže býti pojata do přihlášky osoby, od níž státní občanství odvozuje, proto, že tato osoba odpadla, podává přihlášku svým zákonným zástupcem. Vlastní řízení o přezkoumání státního občanství záleží v tom, že zemský úřad česko-slovenské státní občanství potvrdí, nebo vydá výměr, jímž se potvrzení státního občanství odepírá. Proti takovému výměru lze podati řádné odvolání k příslušnému ministerstvu; odvolání má odkladný účinek, pokud ho úřad nevyloučí, jestliže okamžitý výkon výměru jest odůvodněn naléhavým zájmem veřejným. Podotýká se, že přezkoumání státního občanství děje se podle volné úvahy úřadu, takže v zamítavém výměru neudávají se důvody, pro které potvrzení státního občanství bylo odepřeno, a podané odvolání je tedy pouhým dovoláním se vyššího úřadu o nové přezkoumání věci.

Potvrzení státního občanství k podané přihlášce má ten účinek, že ve státním občanství osob, jimž státní občanství bylo potvrzeno a osob, které od nich své státní občanství odvozují, t. j., které mají býti podle předpisu pojaty do přihlášky, nenastává žádná změna: jejich naturalisací nebo jiným způsobem nabyté státní občanství trvá nepřerušeně dále.

Odepření potvrzení státního občanství má za následek, že osoby, jimž potvrzení státního občanství bylo odepřeno i s osobami, jež od nich státní občanství odvozují, t. j. mají býti do přihlášky pojaty, přestanou býti československými státními občany ode dne doručení zamítavého výměru, resp. odvolacího rozhodnutí.

O osobách, které do přihlášky měly býti pojaty, avšak tam pojaty nebyly, jest míti za to, že do přihlášky pojaty byly — vztahuje se na ně jak potvrzení státního občanství, tak i odepření potvrzení státního občanství.

Osoby, které byly k podání přihlášky o přezkoumání státního občanství povinny, avšak přihlášku v stanovené lhůtě nepodaly, pozbývají i s osobami, které od nich státní občanství odvozují, automaticky čsl. státního občanství dnem následujícím po uplynutí stanovené lhůty. Lhůta je zachována, jen dojde-li přihláška k příslušnému úřadu ve lhůtě, nestačí podání přihlášky ve lhůtě k poštovní dopravě. Pro zmeškání lhůty k podání přihlášky lze žádati o navrácení v předešlý stav a to z důvodů, pro něž se restituce připouští všeobecně ve správním řízení (§ 85 vl. nař. č. 8/1928 Sb. z. a n.). K těmto důvodům přistupuje jako další důvod okolnost, že strana osvědčí, že nedodržela lhůtu k přihlášce, ježto bez své viny byla v omylu o skutkových okolnostech zakládajících podle § 1 přezkoumatelnost jejího státního občanství. Při tom neplatí ustanovení § 85, odst. 1 vlád. nařízení č. 8/1928 Sb. z. a n. o lhůtě 6 měsíců, to jest návrh na navrácení v předešlý stav lze podati kdykoli po zmeškání lhůty k přihlášce určené.

Na osoby, jimž bylo potvrzení státního občanství odepřeno nebo které státního občanství pozbyly nepodáním přihlášky, vztahují se ustanovení vlád. nařízení č. 14/1939 Sb. I., t. j. osoby takové stávají se emigranty se všemi důsledky, jsou-li dány ovšem i ostatní podmínky onoho nařízení.

Jaroslav Štěpina:

JAK SE PŘETRHUJE PROMLČENÍ NÁROKŮ OBČANSKOPRÁVNÍCH A SMĚNEČNÝCH ŽALOBOU.

Pokud jde o nároky občanskoprávní stanoví předpis § 1497 obč. zák., že promlčení se přetrhuje podáním žaloby, ve které se náležitě (řádně) pokračuje.

Podání žaloby musí se státi u příslušného soudu; podáním žaloby u soudu nepřislušného účinky přetržení promlčení podle § 1497 obč. zák. nenastávají. Na věci nic nemění, že se žaloba k příslušnému soudu dostane následkem opatření podle § 261 c. s. ř. Teprve když žaloba při postupu podle § 261 c. s. ř. přijde před příslušný soud, nastává přetržení promlčení (ovšem za dalšího předpokladu zákonného, že se ve sporu řádně pokračuje). Nemají tedy procesuální výhody poskytnuté žalobci ustanovením § 261 c. ř. s. (t. j. že nemusí podávati novou žalobu) významu pro otázku hmotného práva, kdy a jak se přerušuje promlčení. (Srovnej rozh. č. 4856 sb. n. s.)

Proto se také ani nepovažuje za řádné pokračování ve sporu, když žalobce navrhne, aby věc byla postoupena příslušnému soudu, neboť teprve dojde-li žaloba k příslušnému soudu, jest podána ve smyslu ustanovení § 1497 obč. zák.